

|                 |   |                                                                                    |
|-----------------|---|------------------------------------------------------------------------------------|
| ชื่อวิทยานิพนธ์ | : | ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์<br>ของสมเด็จพระมหาธีราจารย์ (นิยม จานิสรรมหาเถร) |
| ผู้วิจัย        | : | พระราชวิสุทธิเวที (สายชล จานวุฑโฒ)                                                 |
| ปริญญา          | : | พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)                                             |

#### คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

|                      |   |                                                                           |
|----------------------|---|---------------------------------------------------------------------------|
|                      | : | พระธรรมเจดีย์ (ประกอบ ธรรมเสฏฐโง), M.A.,<br>Ph.D. (A.I. & A.S.)           |
|                      | : | พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ผศ., พธ.บ, ศศ.ม.,<br>รป.ม. (การจัดการความขัดแย้ง) |
|                      | : | ผศ.ดร. สุรพล สุยะพรหม, พธ.บ., M.A., Ph.D. (Pol. Sc.)                      |
| วันที่สำเร็จการศึกษา | : | ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖                                                            |

#### บทคัดย่อ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของสมเด็จพระมหาธีราจารย์ (นิยม จานิสรรมหาเถร)” มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำและภาวะผู้นำเชิงพุทธ ๒. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของสมเด็จพระมหาธีราจารย์ (นิยม จานิสรรมหาเถร) ๓. เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาของสมเด็จพระมหาธีราจารย์ (นิยม จานิสรรมหาเถร) ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) จำนวน ๑๕ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบปริบท (Content Analysis Technique) ผลการวิจัยสามารถสรุปและมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

#### ผลการวิจัยพบว่า

๑) ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของสมเด็จพระมหาธีราจารย์ (นิยม จานิสรรมหาเถร) พบว่า ในด้านการปกครอง เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีราจารย์ มีการบริหารจัดการองค์กรต้องเริ่มต้นจากการวางระเบียบ กฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันก่อน เป็นกรณีการออกกฎหมายใช้ ในด้านการศาสนศึกษา ได้เป็นผู้นำในการฟื้นฟูสำนักเรียนบาลีขึ้นในวัด เป็นผู้วางแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการสำนักศาสนศึกษา ในด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้ เป็นผู้นำในการจัดตั้งโรงเรียนเด็กก่อนเกณฑ์

(ข)

เป็นแห่งแรกขึ้นในวัดชนะสงคราม เป็นผู้นำในการจัดตั้งกองทุนนิธิศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาของวัดชนะสงครามและเด็กก่อนเกณฑ์ภายใน ในด้านการเผยแผ่ เป็นผู้พิมพ์หลักธรรมเตือนใจแก่ พุทธศาสนิกชนในโอกาสและวาระต่าง ๆ ในด้านการสาธารณูปการ เป็นพระมหาเถระนักพัฒนา นักคิด นักออกแบบเสนาสนะภายในวัด จัดหมวดหมู่สังฆาวาส พุทธาวาสอย่างเป็นระบบ พัฒนาวัดชนะสงครามให้เป็นศูนย์รวมศรัทธาของผู้แสวงบุญ เป็นผู้นำก่อสร้างวัดทิพย์สุคนธารามและพระพุทธรูปเมตตาประชาไทย จังหวัดกาญจนบุรี ในด้านการสาธารณสงเคราะห์ เป็นผู้นำในการจัดสร้างสถานที่ฝึกอาชีพประชาชน เมตตาอนุเคราะห์ประชาชนในด้านที่อยู่อาศัยและอาชีพ

๒) ภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาของสมเด็จพระมหาธีราจารย์ (นิยม จานิสฺสมหาเถร) พบว่า น้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประกอบด้วยหลักโกศลธรรม ๓, หลักพรหมวิหาร ๔, หลักอปปริหานิยธรรม ๗, หลักอิทธิบาท ๔, ปาปณิกธรรม ๓ จักขุมา วิธูโร นิสสยสัมปันโน, หลักธรรมสัปปริสธรรม ๗, สังคหัตถ์ ๔, หลักภาวนา ๔, หลักพหุสูตร ๕, หลักจักร ๔ มาใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ๖ ด้านประกอบด้วย การปกครอง, การศาสนศึกษา, การศึกษาสงเคราะห์, ด้านการเผยแผ่, การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์

๓) ข้อเสนอแนะ คณะสงฆ์นำหลักการบริหารของสมเด็จพระมหาธีราจารย์ (นิยม จานิสฺสมหาเถร) ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ รวมทั้งควรน้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปเพื่อพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางที่สมเด็จพระมหาธีราจารย์ (นิยม จานิสฺสมหาเถร) ได้นำมาใช้

**Thesis Title** : Leadership in Sangha Administration of His Holiness Somdej Phramahatheerajarn (Niyom Thanissaramahathera)  
**Researcher** : Phrarajvisutthivethi (Saichon Thanavuddho)  
**Degree** : Master of Arts (Buddhist Management)

**Thesis Supervisory Committee**

: Phra Thammachedi (Prakob Dhammasettho), M.A.,  
Ph.D. (A.I. & A.S.)  
: Phramaha Boonlert Indapañño, Asst. Prof.,  
B.A. (1<sup>st</sup> Class), M.A., M.P.A. (Conflict Management)  
: Assistant Professor Dr.Surapon Suyaprom, B.A., M.A.,  
Ph.D. (Pol. Sc.)

**Date of Graduation** : March 31, 2013

## **ABSTRACT**

The research entitled “Leadership in Sangha Administration of His Holiness Somdej Phramahatheerajarn (Niyom Thanissaramahathera)”, consisted of three main objectives, namely: (1) to study the general and Buddhist concepts and theories of leadership, (2) to study the leadership in Sangha administration of Somdej Phramahatheerajarn (Niyom Thanissaramahathera), and (3) to analyze the Buddhist leadership of Somdej Phramahatheerajarn (Niyom Thanissaramahathera). The qualitative research was conducted in this study. Documents analysis and in-depth interview with 15 key informants were carried out. Content Analysis technique was employed for the collected data.

**The findings of this research were concluded as follows:**

1. For the leadership in Sangha administration of Somdej Phramahatheerajarn (Niyom Thanissaramahathera) in respect of six aspects, it was found that: 1) with regard to administrative one, His Holiness had initially enacted and ordered rules and regulations for living together as a case of rule enactment for

enforcement, 2) for religious education, he had revitalized and established Pali Studies School in the temple and he was also a leader in laying down the practical framework for religious studies, 3) for the welfare education, he was a leading Buddhist monk who had established the first pre-nursery school in the temple and he had set up educationa fund for students both in primary and pre-nusery schools, 4) for the propagation, he had authored many Dhamma books various occasions, 5) for the construction and renovation works, he was one of the best developers, thinkers and designers of this work, many restored and new buildings and construction project for Wat Thipsukantharam at Kanchanaburi province were carried out in his abbotship, and 6) for the social welfare, he had done various social welfare activities with the active cooperation and assistance from governmental and private agencies, he was a leader in established Vocational Training Center for the public.

2. With regard to Buddhist leadership, Somdej Phramahatheerajarn (Niyom Thanissaramahathera) had applied many Buddhadhamma principles to all six aspects of Sangha administration such as Kosalla III (skills), Brahmavihara IV (sublime states of mind), Aparihaniyadhamma 9things leding never to decline but only to prosperity), Iddhipada IV (path of accomblishment), Papanikadhamma (qualities of a successful shopkeeper) i.e. Cakkhuma (shrewd), Vudhuro (capable of administering business) and Nissayasampanno (having good credit rating), Suppurisadhamma VII (qualities of a good man), Sangahavathu IV (bases of sympathy), Bhavana IV (trainng), Bahussuta V (qualities of a learned person), and Cakka IV (virtues wheeling one to prosperity).

3. The guildlines to apply the leadership in Sangha administration of Somdej Phramahatheerajarn (Niyom Thanissaramahathera) for the improvement of the efficiency of the Sangha administration revealed that: Sangha administrators should apply Buddhdhamma principles to improve the work performances in Sangha administration and should also apply the Buddhadhamma in Sangha administration in order to meet all policies laid down by the Buddha as His Holiness had applied.